

OBSAH

Předmluva	11
Poznámka redakce	12

První část

PROLEGOMENA (PRINCIPIÁLNÍ ÚVOD)	13
--	----

I. Pojem náboženství

1. Výrazy a jejich etymologie	15
a) Hebrejská vrstva: Starý zákon	15
b) Řecká vrstva: Nový zákon	15
c) Latinská vrstva: Vulgáta	16
d) Česká vrstva: Kralická bible	17
2. Pokusy o vymezení náboženství	17
a) Různé definice	17
b) Třídění a struktura	18
c) Důsledky utřídění	19
3. Hypotézy o původu náboženství	20
a) Předkritické pojetí	20
b) Evoluční hypotéza	21
c) Degenerativní hypotéza	22
d) Responzivní hypotéza	24
4. Náboženství a náboženskost	26
a) Náboženství – konkrétní systém	26
b) Náboženskost – antropologická konstanta	27
c) Typy náboženských postojů	27
d) Překonávání náboženství	28
e) Překonávání náboženskosti	30

II. Křesťanství a náboženství

1. Vývoj pojmu <i>religio</i> v křesťanské tradici	32
a) Církev starověku	32
b) Scholastika	33
c) Reformace a poreformační ortodoxie	33
d) Osvícenství a jeho pokračovatelé	34
e) Období liberalismu	36
f) Teologie Slova (dialektická)	37
g) Současnost	39

2. Je křesťanství náboženství?	44
a) Rekapitulace stanovisek	44
b) Problematičnost uvedených stanovisek	44
3. Dialektická odpověď	46
a) V čem se křesťanství jeví jako náboženství?	46
b) V čem křesťanství není náboženství?	46
c) Křesťanství a dějinný proces	47

III. Věda o náboženstvích čili religionistika

1. Metodika	49
a) Postup diachronický	49
b) Postup synchronický	49
2. Rozdělení religionistiky	50
a) Prolegomena	50
b) Jádro oboru	50
c) Pomocné obory	50
d) Filozofie náboženství	51
3. Vznik a dějiny religionistiky	51
a) Přípravné období	51
b) Religionistika jako samostatný obor	57
c) Náboženství jako samostatný předmět výzkumu	78
d) Soudobá religionistika	87
4. Místo religionistiky na bohoslovecké fakultě	92

IV. Terminologie religionistiky

1. Základní pojmy	93
a) Vztahy: <i>religio</i> a <i>pietas</i>	93
b) Objekty: <i>deus</i> , <i>numen</i>	94
c) Akce: kult, ritus, liturgie; jejich opis: mýtus	94
d) Postoje: étos a patos	98
2. Typy uctívaného	98
a) Předměty: fetišismus	99
b) Síly: dynamismus	99
c) Bytosti: (poly)démonismus, totemismus, animismus	100
d) Bozi	102
3. Úkony	103
a) Úkony očišťovací	103
b) Úkony věšebné	104
c) Úkony ochranné	105
d) Úkony ztotožňující	105

V. Třídění náboženství

1. Hlediska	109
a) Hledisko geografické	109
b) Hledisko etnografické	109
c) Hledisko genetické	109
d) Hledisko sociologické	109
e) Hledisko morfologické	109
f) Hledisko systematické (analytické)	110
2. Dosavadní pokusy o třídění náboženství	110
a) Dělení podvojně	110
b) Třídění filozofů	110
c) Třídění odborných religionistů	112
d) Třídění zeměpisné	113
e) Třídění kombinované	114

Druhá část

RELIGIONISTIKA DESKRIPTIVNÍ (POPISNÁ)	117
--	-----

Úvod	119
------------	-----

I. Náboženství kmenová

1. Název a třídění	120
2. Výskyt	120
3. Základní bibliografické informace	121

II. Náboženství národní

1. Název a třídění	123
2. Afrika	123
3. Přední Asie	124
a) Mezopotámie: Sumer a Akkad	124
b) Malá Asie: Chetitě a Churrité	125
c) Syropalestina: Kanaan a Foiníkie (Fénicie)	125
d) Persie (Írán)	126
4. Jižní Asie (Indie a Indonésie)	127
a) Indie	127
b) Indonésie	128
c) Tibet	129
5. Východní Asie	129
a) Čína	129
b) Japonsko	132

6. Evropa	133
a) Náboženství na přechodu od kmenového k národnímu	133
b) Rozvinutá národní náboženství	134
7. Předkolumbovská Amerika	135
a) Inkové	135
b) Čibčové	136
c) Mayové	136
d) Aztékové	136
e) Exkurz o lidských obětech	137

III. Náboženství nadnárodní čili náboženství etického zlomu

1. Podstata a pojem etického zlomu	139
a) Vznik	139
b) Rozšíření	140
c) Teologický pohled na etický zlom	141
2. Systémy karmanové	142
a) Výklad pojmu	142
b) Buddhismus	144
c) Džinismus	150
d) Konfucianismus	152
e) Taoismus	155
3. Systémy teistické	158
a) Vymezení a výklad pojmu	158
b) Zoroastrismus čili mazdaismus	159
c) Islám	160

IV. Náboženství druhotná

1. Název a třídění	164
2. Stará (starověká) druhotná náboženství	164
a) Mystéria Ísidina, eleusínská, dionýská a jiná	164
b) Mithraismus	177
c) Manicheismus	179
d) Mandejci	182
3. Nová (novodobá) druhotná náboženství	183
a) Evropa: teozofie a antropozofie	183
b) Přední východ: baháismus	184
c) Jihovýchodní Asie (Indie): cao-dai	185
d) Jižní Amerika: umbanda	187
e) Oceánie: kulty karga	187

Třetí část

FENOMENOLOGIE NÁBOŽENSTVÍ ..... 189**I. Základní náboženské jevy**

1. Třídění	191
2. Svato	192
3. Inspirace	195
4. Snaha o získání inspirace	197

II. Svaté děje

1. Myšlení doby mytické	199
2. Zpřítomnění a ztotožnění	202
3. Vznik mýtu	204
4. Zrození bohů	207
5. Zlá moc a její reprezentace	210
6. Rozdělení mýtu	211
7. Kult	217
a) Vzývání	217
b) Oběť	218
c) Pokání	220
d) Svátosti	221
e) Svaté slovo	224
f) Modlitba	228
g) Věštění	230

III. Svatá místa ..... 232**IV. Svaté předměty** ..... 236**V. Svaté osoby**

1. Ustanovení	239
2. Povolání	241
3. Králové	242
4. Poustevníci a mniši	243
5. Ženy a náboženství	243

VI. Svaté časy

1. Cykly	245
2. Naděje, eschatologie, spasitel	246

VII. Jednotlivec a společnost

1. Jednotlivec	248

a) Duše a smrt	248
b) Pohřeb	249
c) Inicie	250
d) Sňatek	250
2. Společnost, spolek, společenství	250
VIII. Cesty k Bohu	
1. Mystika	254
2. Askeze	256
3. Pověra a magie	257
4. Náboženská spekulace	259
Doplňková bibliografie k druhému vydání	261
Jmenný rejstřík	291
Věcný rejstřík	298
Rejstřík biblických míst	315
Mapky geografického rozšíření náboženství	317